

svěřeny vojenskou správou obžalovanému H-ovi. Uzavřením oné smlouvy nebyla pšenice vůbec nikomu svěřena. Ku svěření pšenice došlo teprve později tím, že pšenice, byvši na základě oné smlouvy do mlýna dopravena, dostala se tam za souhlasu vojenskou správou mlčky projeveného s řečeným závazkem do skutečné disposiční moci osoby, jež byla podle svého postavení ve mlýně k tomu jedině povolána. Touto osobou byl však, jak bylo již uvedeno, podle skutkových zjištění rozsudku nejprve obžalovaný H. a pak, po jeho vystoupení ze služeb řečené firmy obžalovaný P. Z uvedeného plyne dále, že stížnost obžalovaného P-a je na omylu, dovozuje-li z toho, že podle oné smlouvy byl smluvní stranou mlýn (správně řečená firma), nikoli tedy obžalovaný P., a z toho, že pšenice, o niž tu jde, byla v době, kdy byl obžalovaný P. pověřen vedením mlýna, již v držbě mlýna, správně oné firmy, že pšenice ta nemohla již vůbec býti svěřena vojenskou správou obžalovanému P-ovi, neboť pojem »svěření« podle § 183 tr. zák. nepředpokládá, že byla mezi svěřitelem a osobou, již věc byla svěřena, ujednána přímo smlouva a že věc byla přímo svěřitelem odevzdána osobě, již měla býti svěřena. Dovolávají-li se stížnosti na odůvodněnou svého tvrzení, že pšenice vojenskou zásobárnou do mlýna dopravená nebyla svěřena stěžovatelům, nýbrž byla svěřena mlýnu, správně firmě, již mlýn patřil, výroku rozsudkového v rozhodovacích důvodech se vyskytujícího, že pšenice byla svěřena mlýnu, dlužno k tomu poznamenati, že rozsudek uvádí to v rozhodovacích důvodech výslovně, že pšenice byla svěřena správě mlýna, a že se tam vyslovuje v tomto směru ještě určitěji v ten smysl, že pšenice byla svěřena obžalovanému H-ovi jako správci mlýna a později obžalovanému P-ovi jako stárkovi pověřenému vedením mlýna. Ostatně zjišťuje rozsudek, jak bylo již uvedeno, že skutečná disposiční moc nad onou pšenicí a moukou z ní vyrobenou byla propůjčena vojenskou správou se závazkem tu v úvahu přicházejícím jen dvěma fysickým osobám, nejprve jen obžalovanému H-ovi a pak jen obžalovanému P-ovi, tak že zboží, o něž tu jde, bylo pouze těmito osobám po rozumu § 183 tr. zák. »svěřeno«, a to v časovém pořadí, o němž se stala zmínka.

Čís. 3072.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Kdežto »vybízéním« (čís. 1, 4 § 15 zákona) je projev, jímž pachatel hledí vzbuditi v někom přímo rozhodnutí, by v určitém směru byl porušen zákon, působě přímo a především na rozum, odpovídá pojmu »podněcování« (čís. 2, 3 § 15 zákona) též jakékoliv jednání, jímž se podle povšechné jeho povahy i podle úmyslu a vědomí pachatelova působí byť jen nepřímou na cit neurčitého počtu lidí ve směru protizákonném tak, by v nich vyvolán byl duševní stav, náchylný k páchání trestných činů, tedy pokud jde zejména o skutkovou podstatu přečinu podle § 15 čís. 2 zákona, k tomu cíli, by v těch, jimž projev svědčí, bylo vyvoláno rozhodnutí, porušiti zákon způsobem zakládajícím skutkovou podstatu některého zločinu nebo přečinu; stačí i zcela všeobecné, abstraktní (theoretické) podněcování k trestným činům individuálně neurčitým (ob-

jektivní způsobilost projevu, by jím byl vyvolán účinek naznačený v zákoně); čin je dokonán již projevem bez rozdílu, zda působení mělo v zápleti výsledek (účinek); nevyžaduje se ani, by projev učinil na jiné skutečně dojem.

(Rozh. ze dne 2. února 1928, Zm II 304/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 16. května 1927, pokud jím byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin výzvy k trestným činům podle § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky, zrušil rozsudek v napadeném výroku, jakož i ve výroku o trestu obžalovaného a ve výrocích s tím souvisejících, a věc vrátil zemskému trestnímu soudu v Brně, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a o ní rozhodl, přihlížeje při tom k nezrušeným výrokům, odsuzujícím obžalovaného pro přečin proti veřejným zařízením a opatřením podle § 283 tr. zák. a přešpek podle § 3 a 19 zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 135 ř. zák.

Důvody:

Ve výroku: »Když buržoasie z nás vyssála maso, ať vyssaje z nás také kosti. Nutno je jíti na ně s klacky«, proneseném obžalovaným podle rozsudkového zjištění na veřejné schůzi nezaměstnaného dělnictva, neshledal nalézací soud skutkovou podstatu přečinu ve smyslu § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky, podle rozsudkových důvodů především proto, že soud pokládá řečený výrok za tak neurčitý, že prý nelze říci, že obsahuje výzvu ke spáchání trestného činu, zejména podněcování k tomu, by někomu bylo ublíženo na těle; soud má naopak za to, že tu jde pouze o prázdnou frázi, jakých prý mládež při řečnění ráda v hojné míře užívá, a že tak byla prý při své nabubřelosti také chápána. Zmateční stížnost je v právu již, pokud dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř., namítá, že právní názor, z něhož vychází rozsudek při výkladu závadného výroku, je nesprávný. Jde v podstatě o výklad zákonného pojmu »podněcování« (§ 15 čís. 2, 3 zákona na ochranu republiky), zejména, pokud jde o rozdíl mezi tímto pojmem a zákonným pojmem »vybízení« (§ 15 čís. 1, 4 téhož zákona). Kdežto totiž »vybízení« je projev, jímž pachatel hledí vzbudit v někom přímo rozhodnutí, by v určitém směru porušen byl zákon, působí tedy přímo a především na rozum, odpovídá pojmu »podněcování« též jakékoli jednání, jímž se podle povšechné jeho povahy i podle úmyslu a vědomí pachatelova působí byť jen nepřímo na cit neurčitého počtu lidí ve směru protizákonném tak, by v nich vyvolán byl duševní stav, náchylný k páchaní trestných činů, tedy pokud jde zejména o skutkovou podstatu přečinu podle § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky, k tomu cíli, by v těch, jímž projev svědčí, bylo vyvoláno rozhodnutí, porušiti zákon způsobem zakládajícím skutkovou podstatu zločinu nebo přečinu. Stačí i zcela všeobecné abstraktní (theoretické) podněcování k trestným činům individuálně neurčitým; čelíť ono trestní ustanovení právě již i ta-

kovémuto povšechnému abstraktnímu působení na mysl jiných, směřujícímu k tomu, by zviklány byly jejich mravní i právní názory o zavržitelnosti a protiprávnosti dotyčných skutků. Oprávněnosti námitky zmateční stížnosti, podle níž rozsudková úvaha o smyslu výroku obžalovaného spočívá na názoru právně mylném, nevychází totiž z onoho jedině správného shora nastíněného výkladu zákonného pojmu »podněcování«, nasvědčuje zejména, že je v úvaze té nejen řeč o »spáchání« určitého trestného činu, nýbrž se tam, byť vedle výrazu »podněcování«, používá též slova »výzva«, kterýžto výraz, třebaže se vyskytuje i v nadpise § 15 zákona na ochranu republiky, kryje se pojmově se zákonným pojmem »vybízení«, neb aspoň se tomuto pojmu, značícímu intesivnější formu působení, blíží mnohem více, než pojmu pouhého »podněcování«. Lze důvodně za to míti, že nalézací soud jen následkem onoho svého právního omylu shledal výrok, který slovně zní zcela jasně a určitě »Nutno je jíti na ně (t. j. na buržoasii) s klacky«, tou měrou neurčitým, že v něm nespátňuje podněcování k trestnému činu, nýbrž pouhou prázdnou frází. Není v tom směru bez významu, že se výslovně odpírá výroku obžalovaného v rozsudkových důvodech jen povaha podněcování k tomu, by někomu bylo ublíženo na těle, čímž reagováno na stanovisko zaujímané v tom směru obžalobou, jen, pokud obžalovací spis spatřuje ve výroku tom podněcování ke zločinu těžkého poškození na těle podle § 152 tr. zák., kdežto otázka, zda tu nejde o podněcování k některému jinému zločinu, po případě přečinu, podle obžalovacího spisu zejména ke zločinu veřejného násilí podle §§ 99 nebo 83 tr. zák., zůstává v rozsudku nedotčenou. Nalézací soud přehlíží, jak bylo již shora naznačeno, že skutková podstata přečinu podle § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky (stejně jako skutková podstata přestupku podle § 15 čís. 4 zák.) nevyžaduje, by bylo podněcováno (vybízeno) k určitému trestnému činu, nýbrž stačí i podněcování (vybízení) k neurčitým trestným činům. Právem vytýká zmateční stížnost, uplatňujíc důvod zmatečnosti čís. 5 § 281 tr. ř., totiž výtka neúplnosti rozhodovacích důvodů, dále, že pozornosti nalézacího soudu unikl též celkový smysl závadného výroku, jehož druhou větou: »Nutno je jíti na ně (t. j. na buržoasii) s klacky«, mínil obžalovaný patrně podněcovati k pomstě na »buržoasii« za její obžalovaným současně v prvé větě tvrzené vyssávání dělnictva. Nalézací soud neshledal výrok obžalovaného podle rozhodovacích důvodů ani způsobitým, by působil jako »vyzývání ke zločinům nebo přestupkům«. Na odůvodněnou tohoto závěru uvádí se, že schůze skončila klidně, což prý nasvědčuje tomu, že i v onom prostředí, v němž došlo k projevu obžalovaného, byl jeho výrok pojmán jako prázdná fráze. Zmateční stížnost je však i tu opět v právu, pokud označuje názor, došedší výrazu tímto rozsudkovým závěrem, jako nesprávný (právně mylný). Stačíť k založení skutkové podstaty všech trestných činů, spočívajících v působení na jiné, tedy i přečinu podle § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky, již sama objektivní způsobilost projevu, by jím byl vyvolán účinek naznačený v zákoně, a je trestný čin spáchán, zejména i dokonán již projevem samotným bez rozdílu, zda působení mělo v zápětí nějaký výsledek či zda zůstalo bez účinku, ba nevyžaduje se ani, by projev učinil na jiné skutečně nějaký dojem. Ostatně se uvádí

i v rozsudkových důvodech, že vládní komisař považoval náladu schůze za přístupnou výzvě, a že padaly též jakési výkřiky; skutečnosti, takto rozsudkem zjištěné, neodnímá pak význam zjevu, nasvědčujícího objektivní způsobilosti výroku obžalovaného, by jím byl vyvolán účinek, vyžadovaný zákonem, ani okolnost, v rozsudkových důvodech současně zdůrazňovaná, že podobné výkřiky bývají pravidlem. Jak již shora řečeno, rozsudek nepokládá výrok obžalovaného za způsobilý ani, by působil aspoň jako vyzývání k přestupkům, kdežto zásadní otázkou, zda tu nešlo o (veřejné) vybízení k hromadnému páchání přestupku (přestupků) tedy aspoň o skutkovou podstatu přestupku podle § 15 čís. 4 zákona na ochranu republiky, se rozsudek ve svých důvodech vůbec nezabývá, tak že také v tomto směru sledává jej zmateční stížnost právem zmatečným podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. Aniž proto vzešla potřeba, obírat se otázkou, zda se jeví důvodnými také ostatní výtky, činěné rozsudku zmateční stížností s hlediska důvodu zmatku čís. 5 § 281 tr. ř., bylo jí vyhověti, zrušiti napadený jí rozsudkový výrok jako zmatečný podle čís. 9 a) a ve směru shora zvlášť naznačeném i podle čís. 5 § 281 tr. ř., zrušiti v důsledku toho i výrok o trestu obžalovaného jakož i výroky s ním související a odkázati věc na soud první stolice, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a rozhodl, přihlížeje při tom k nezrušeným výrokům odsuzujícím obžalovaného.

Čís. 3073.

U vrchnosti udává (§ 209 tr. zák.) nejen, kdo jí jako první oznamuje zločinný skutek a jeho pachatele, o němž vrchnost nemá ještě vědomosti, nýbrž také ten, kdo udání, u vrchnosti již učiněné, k vrchnosti opakuje. Zločinu se dopouští, kdo jiného u vrchnosti udá, kolikrátkoliv proti vrchnosti vždy znovu vědomě nepravdivě tvrdí, že určitá osoba spáchala určitý zločin; nesejde na tom, zda první udání (oznámení) bylo u vrchnosti učiněno někým jiným či právě onou osobou, která činí ono pozdější udání; subjektivní stránka.

Zákon rozlišuje v § 209 tr. zák. přesně mezi »udáním u vrchnosti« a »obviněním«; jen toto, nikoliv též ono vyžaduje průkaz způsobilosti, by jím byla vrchnosti dána příčina k vyšetřování neb alespoň k pátrání proti obviněnému. Při udání u vrchnosti nezáleží na tom, zda vrchnost o něm vyšetřování nebo pátrání skutečně zavede.

Došlo-li k udání u vrchnosti v rámci svědecké výpovědi, jde po případě o ideální souběh se zločinem podle § 199 a) tr. zák.

I když malézací soud při vyměření trestu nemohl použiti § 265 tr. ř., poněvadž dřívější rozsudek nebyl ještě pravoplatným ve výroku o trestu, jest na soudě zrušovacím, by při posouzení přiměřenosti trestu následkem odvolání přihlížel i k trestu, vyměřenému dřívějším rozsudkem, stal-li se rozsudek ten mezitím pravoplatným.

(Rozh. ze dne 2. února 1928, Zm II 360/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olo-